

05. 01. – AZ ÉGHAJLATI ÉS A FÖLDRAJZI ÖVEZETESSÉG

1. Szoláris éghajlati övezetek

Ebben a modellben **csak a napsugarak hajlásszögét** vesszük figyelembe!

A levegő felmelegedése a gömb alakú Földön a napsugarak földfelszínnel bezárt hajlásszögétől függ.

(Delelés = Amikor a nap során a napsugarak beesési szöge a legnagyobb, vagyis az illető földfelszíni hely hosszúsági köre [délköre] fölött „tartózkodik”.)

A **gömb alak** következménye a különböző szélességen fekvő területek **eltérő felmelegedése**.

A Föld Nap körüli keringésének és a forgástengely ferdeségének következménye a felmelegedés évszakos váltakozása. (Ha a forgástengely merőleges lenne a keringés síkjára, mindenütt csak egy évszak lenne!)

Szoláris forró (trópusi) övezet

90°-os delelés lehetséges:

- a téritőkön évente egyszer (június 22. december 22.)
- a téritők közötti területen évente kétszer

Szoláris hideg övezet

0°-os beesési szög lehetséges:

- a sarkkörökön évente egyszer nem kel föl a Nap
- a sarkokon fél évig nem kel föl a Nap

Szoláris mérsékelt övezet

Nem lehetséges 90°-os beesési szög, de minden nap felkel a Nap

Napéjegyenlőségek – napfordulók (ismétlés)

Napéjegyenlőség = amikor a nappal és az éjszaka hossza mindenütt 12 óra.

Mikor?

Március 21. és szeptember 23. – a Nap az Egyenlítő felett delel 90° -ban.

Napforduló = amikor a Nap látszólagos járásában fordulat következik be.

Mikor?

Június 22. – a Nap a Ráktérítő felett delel 90° -ban.

December 22. – a Nap a Baktérítő felett delel 90° -ban.

2. Valódi éghajlati övezetek

Ilyen szabályosan csak akkor, ha:

- a felszín anyaga egynemű lenne,
- a felszín teljesen sima (tökéletes gömb) lenne,
- nem lenne légkör.

Azonban!

- szárazföldek és óceánok, tengerek (eltérő fajhő)
- domborzati különbségek
- szélrendszerek (áthalmazza a nedvességet és a hőmérsékletet)
- tengeráramlások (hűt-fűt)

→ módosul a szoláris éghajlati övezetek határa → valódi éghajlati övezetek

Ezek határa már nem párhuzamos a szélességi körökkel!

3. Földrajzi övezetek

Az éghajlat meghatározza, befolyásolja a következőket:

- természetes növénytakaró, állatvilág
- talajtípusok
- vízhozam, vízjárás
- kőzetmegbontás, felszínformálás

- mezőgazdaság termelési lehetőségei
- a terület eltartó képessége
- emberi tevékenység

→ földrajzi övezetesség

Az éghajlat, a természetes növénytakaró, állatvilág, a talaj, a felszínformáló erők **együttes övezetes megjelenését** földrajzi övezetességnek nevezzük. (Vaszilij Vasziljevics DOKUCSÁJEV, 1846-1903.)